

Samisk kunstnerundersøkelse

Prosjekteier:
Sametinget/Samisk kunsterråd

Prosjektleder:
Noodt & Reiding AS

Dato:
21. februar 2019

Versjon:
1.0

1 Innhold

2	Innledning.....	3
3	Gjennomføring.....	3
4	Resultater fra undersøkelsen	5
5	Hovedfunn.....	21
6	Vedlegg.....	23

2 Innledning

Samisk kunstnerråd og Sametinget har i samarbeid med Noodt & Reiding gjennomført en innspillsundersøkelse for å kartlegge samiske kunstneres status og utfordringer.

Bakgrunnen for undersøkelsen er kulturdepartementets arbeidet med en ny kunstnermelding. Departementet har bedt om innspill til arbeidet, og Sametinget og Samisk kunstnerråd (SDR) er innspillspartnere. De vil bruke resultatene fra spørreundersøkelse til å skaffe seg et diskusjons- og kunnskapsgrunnlag for å komme med innspill til den varslede kunstnermeldingen.

Kulturdepartementet har spesielt bedt om innspill på følgende tema:

1. Hvordan kunstnere kan øke inntekter fra kunstnerisk virke
2. Hvordan statlige tiltak fungerer for dagens kunstnerpraksis og hvordan de kan gjøres enklere og lettere tilgjengelig
3. Hvordan og i hvilken grad kunstnere bidrar til samfunnsutviklingen
4. Hvordan styrke entreprenørskapskompetansen, rammevilkårene og de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende kunstnere

Undersøkelsen er utført blant de seks samiske kunstnerorganisasjonene som er medlemmer av Samisk Kunstnerråd:

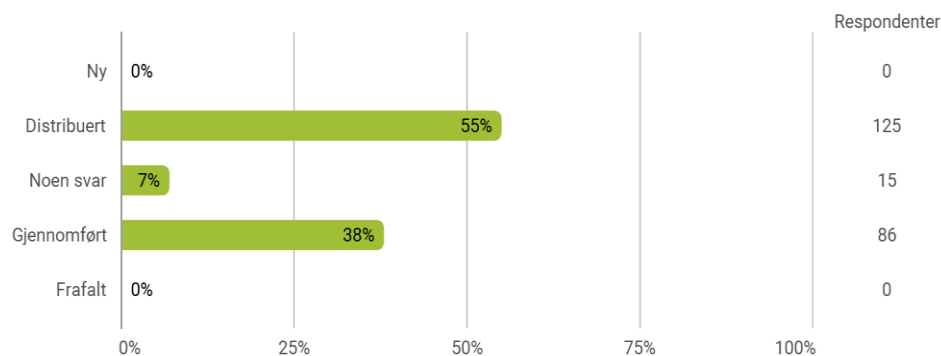
- Juoigiid Searvi (JS)
- Samisk Kunstnerforbund (SDS)
- Samisk Filmarbeiderforbund (SFS)
- Samisk Forfatterforening (SGS)
- Samiske Komponister (SK)
- Sámi Lávdí (SL)

3 Gjennomføring

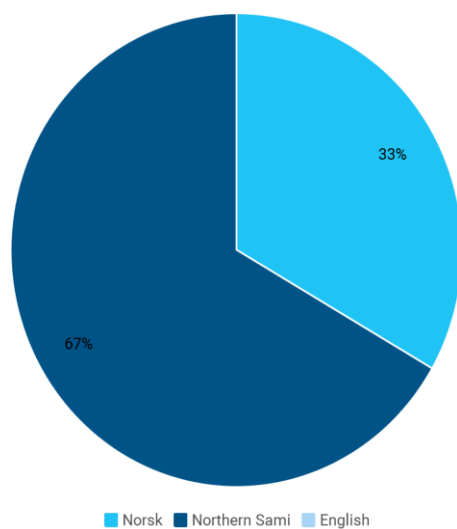
Undersøkelsen ble gjennomført i januar/februar 2019, og var anonymisert. Deltagerne besvarte via elektronisk spørreskjema som de fikk tilgang til via link i tilsendt mail.

Skjemaet bestod av lukkede spørsmål der svarskaalen i de fleste spørsmålene var fra 1 til 5, hvor 1 tilsvarte «I liten grad» og 5 tilsvarte «I stor grad». Undersøkelsen inneholdt også åpne felter hvor respondentene kunne skrive inn utfyllende svar. Alle kommentarene er gjengitt i rapporten. Oversettelse fra nordsamisk til norsk er utført av Sametinget.

Spørreundersøkelsen ble sendt til 225 respondenter. 38 % (86 personer) svarte fullstendig, og 7 % (15 personer) svarte delvis.

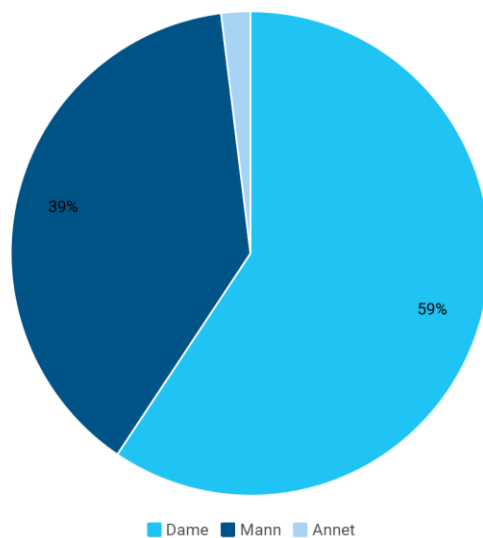

Respondentene kunne velge å svare på 3 språk: Nordsamisk, norsk bokmål og engelsk. 67 % svarte på nordsamisk, 33 % på norsk og ingen valgte engelsk.

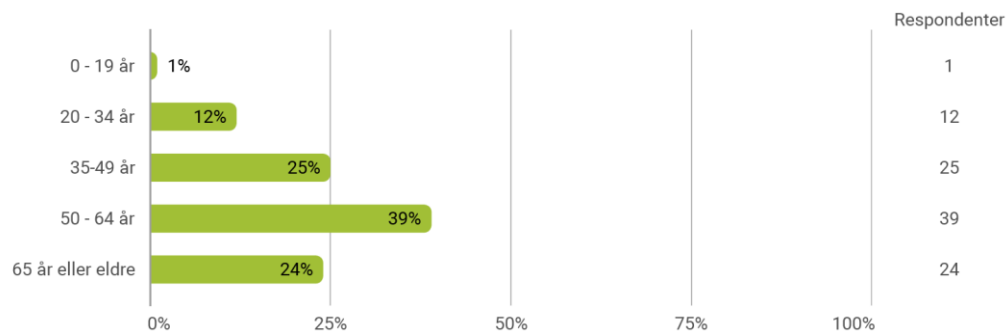

4 Resultater fra undersøkelsen

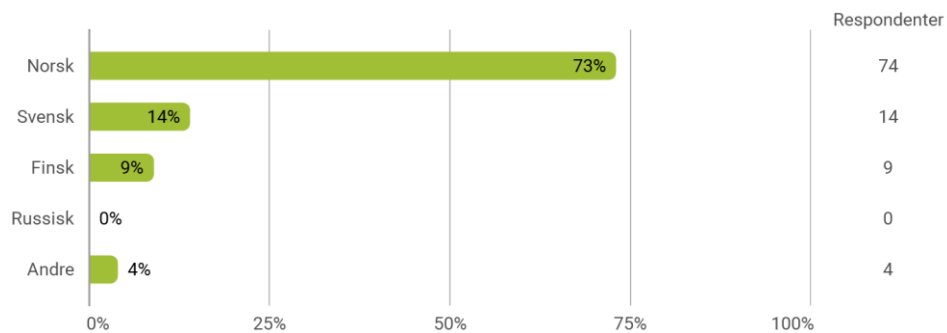
1) Kjønn?

2) Alder?

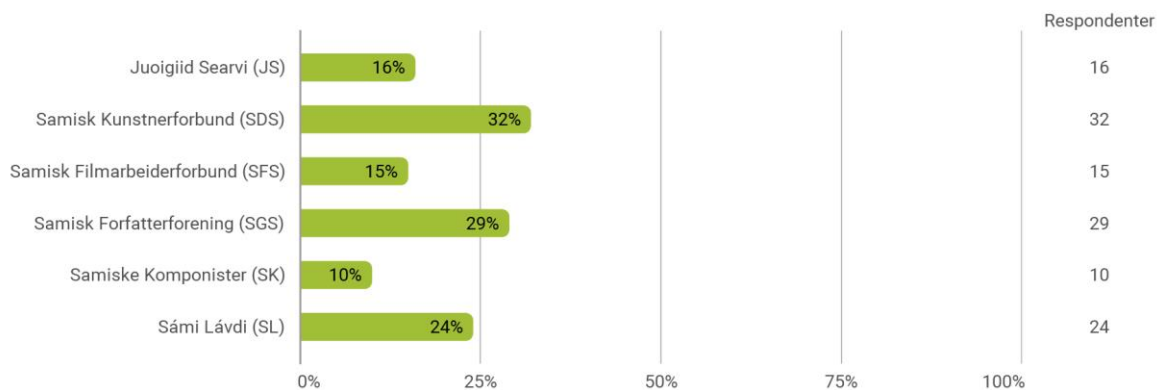

3) Nasjonalitet?

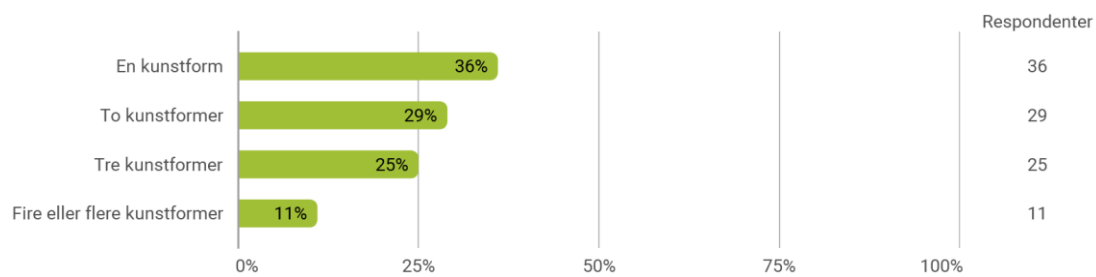

4) Hvilken organisasjon tilhører du?

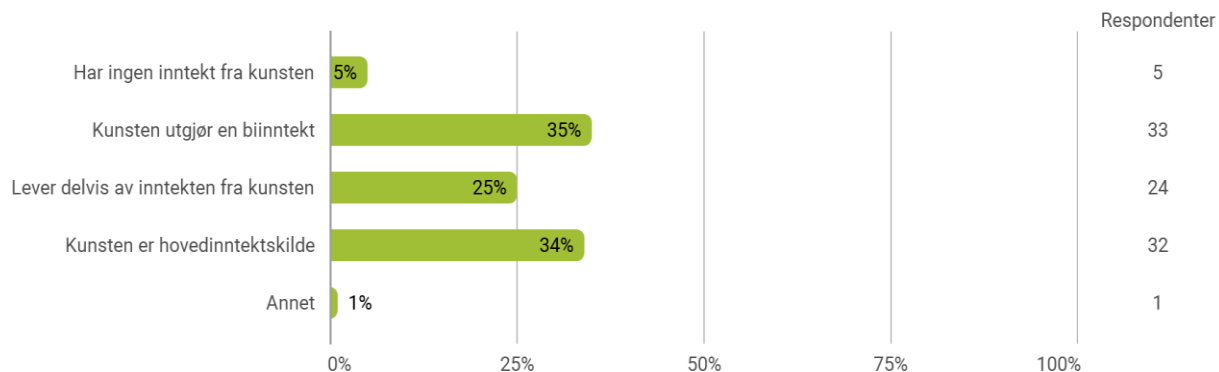
Flere kryss mulig

5) Utfører du en eller flere kunstformer?

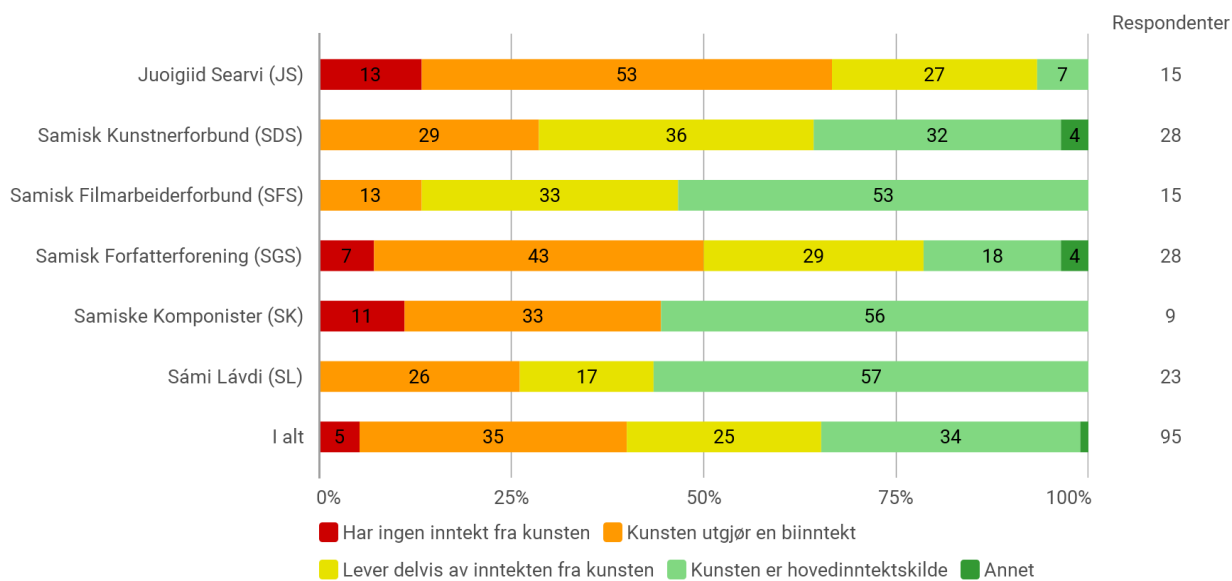

6) Hvor viktig er inntekten du får som kunstner?

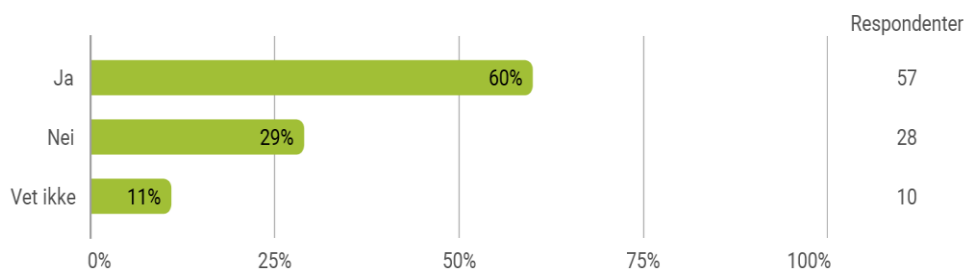

Spørsmål 6 splittet på organisasjon:

Flere kryss mulig

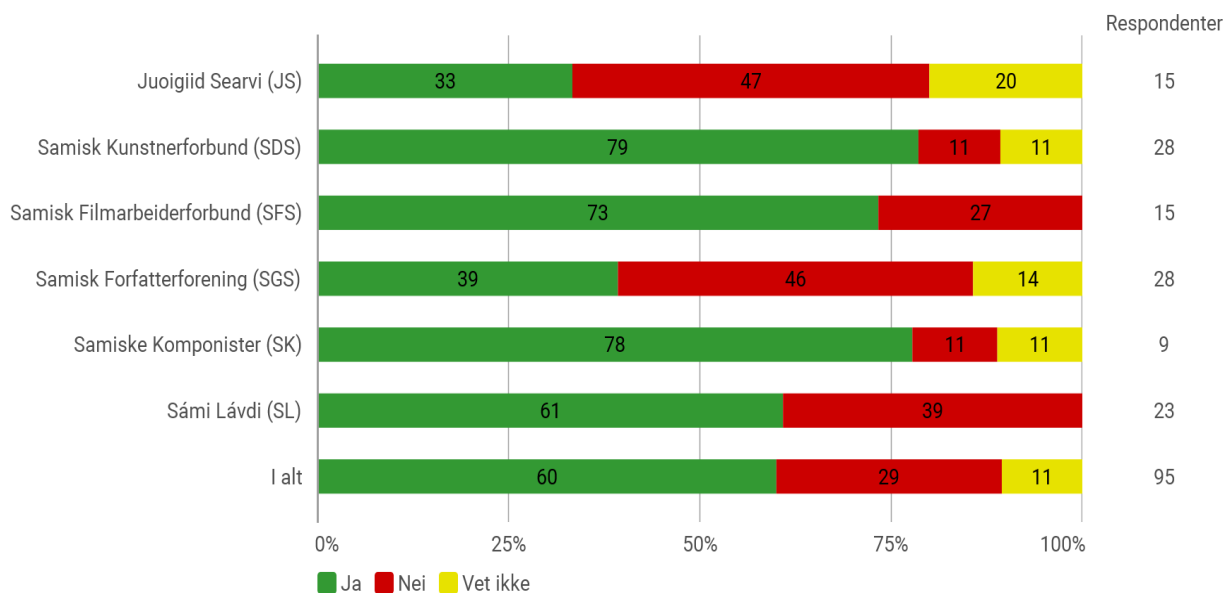

7) Ønsker du å ha kunsten som hovedinntektskilde i framtiden?

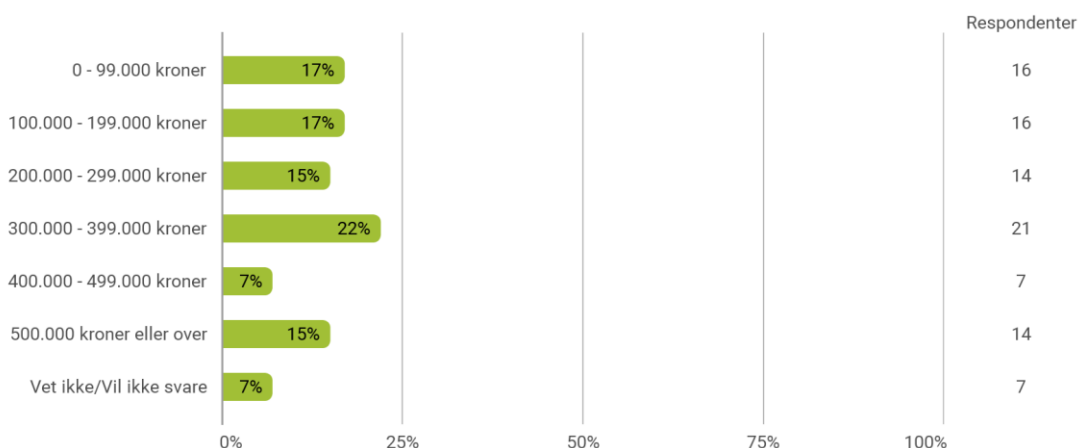
Spørsmål 7 splittet på organisasjon:

Flere kryss mulig

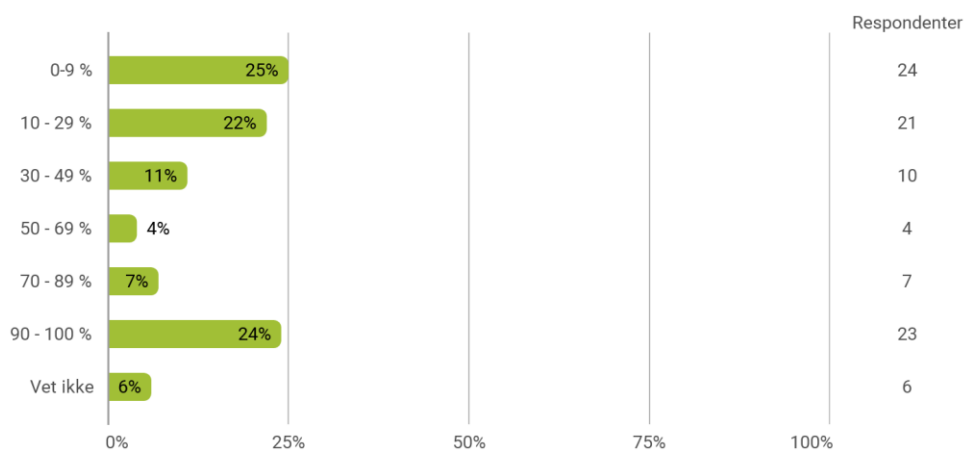
8) Hva var din totale årsinntekt i 2018?

Offentlige tilskudd holdes utenfor

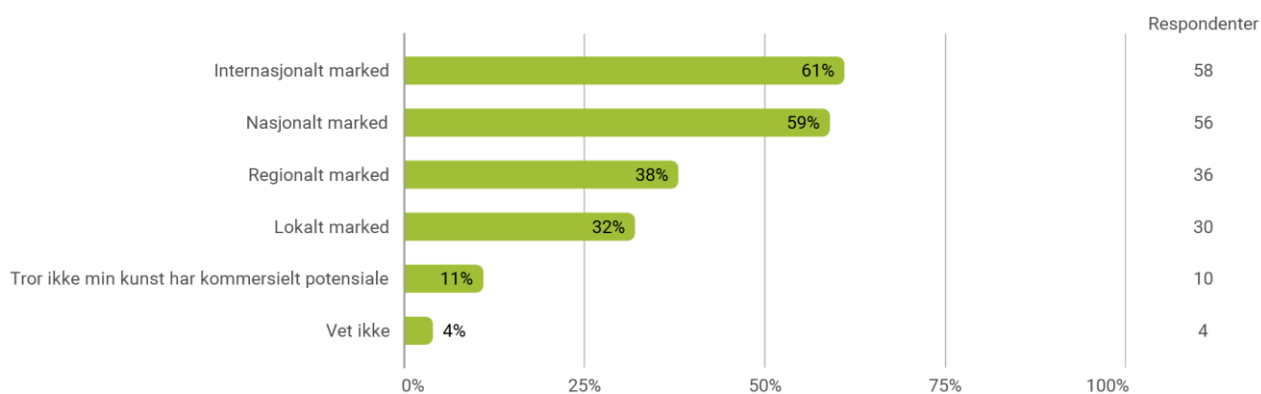
9) Hvor mange prosent av årsinntekten utgjorde inntekten du fikk som kunstner i 2018?

Offentlige tilskudd holdes utenfor

10) I hvilket marked ser du størst potensiale for din kunst?

Flere kryss mulig.

11) Hva skal til for at du skal kunne øke inntekten fra kunsten?

1. Mer betalt for varje oppdrag. Bidrag, fonder etc.
2. Administrasjon av markedsføringen
3. Vil nå større markeder med produktene. Hvis jeg skal nå utlandet (utenomverden) med kunsten min trenger jeg hjelp til markedsføring og hjelp til å finne arenaer hvor man kan tilby kunsten, på den måten kunne jeg øke omsetningen. Skulle vært bedre tilrettelagt for næringsutvikling for den enkelte kunstner.
4. Skulle vært flere stipend slik at det er bedre mulighet for å få arbeidstipend slik at man kan forbedre produktene og fordype seg i kunstnerarbeidet.
5. mer tid
6. Større muligheter til å få stipend
Flere kunstneriske oppdrag
7. Få støtte/tilskudd slik at man klarer å jobbe som musiker. Har enda ikke fått arbeidstipend.
8. Institusjoner som holder arrangementet de trenger kunstnere til skulle spurt kunstnerforeningene om hjelp. De skulle også satt av mer midler til å leie inn kunstnere. Det største mediahuset i Sápmi, NRK Sápmi skulle ikke hermet etter storsamfunnet når de velger kunstnere til programmene.
9. Hjelp til synliggjøring, arbeidssted som ikke er så dyr (kontor), reisehjelp, regnskapshjelp
10. Få bistand til å kunne utøve min kunst i utlandet
11. Stryke moms
12. Større tilskudd til Samiske forlag slik at bøker ikke blir liggende på vent for publisering
13. Heve lønnen til forfatterne
14. Mulighet til å få et skikkelig arbeidstipend slik at det er mulig å få økonomi til å sette av tiden som trengs for å fullføre de større prosjektene.
15. Jobbe kontinuerlig
16. Sikre flere arbeidstipend til embetskunstnere.
17. ?
18. Få fortjeneste av produktene. Forlagene tar en altfor stor andel
19. Stipend. Så får man tid til å arbeide med å ferdigstille sin kunst. At Sametinget blir mer effektiv i å få ferdigstilt søknadene de får innen rimelig tid (et par mnd)
20. At jeg er effektiv og disiplinert; og gjør et innsats for å utvide nettverket.
21. Markedsføre bedre, spesielt skjønnlitteratur
22. Arenaer/scener hvor man kan presentere kunsten sin
23. Internasjonale bokavtaler og bedre mulighet for utgivelser med oversatt språk/ litteratur
Utvikle medmenneskeligheten (høfligheten) til samiske forlag slik at de behandler forfattere med verdighet
24. My time for incom from art is over I am to old.
25. Markedsføre i samarbeid med andre kunstarter nasjonalt nivå rund om i den vide verden. Styrke samarbeidet i nordkalotten, slik at kunstnere fra alle områder har mulighet til å bli synliggjort og feks. markedsføre sin dyktighet.
26. better scholarship
27. Kunstnere behøver en grunn-inntekt eller arbeidstipend for å kunne initiere nye prosjekter og søke etter finansiering. Publikumsgrunnlaget i det samiske området er såpass lite at det aldri vil kunne gi nok slik at prosjekter går i pluss og at man klarer seg uten prosjektstøtte. Det internasjonale markedet er stort, men der er det veldig lite inntjening å hente; lønnsnivået er veldig lavt i utlandet, i forhold til Norge. Holdninger fra samfunnet må også endres, slik at det er helt innenforstått at freelancer kunstnere skal ha godt betalt. I det forventes det at man jobber nærmest gratis. Det holder på å bli et klasseskille, hvor de som administrerer kunstnerfeltet / formidler kunst, tjener dobbelt så mye som kunstnere.
28. Flere stipender til samiske kunstnere, og gjerne egne arbeidstipend til hver kunststart.
29. Jeg skriver på samisk. Det har ikke kommersielt potensiale. Det er tilskudd og stipender jeg lever på, og ingen "markedstilpasning" i verden kan endre på det. Jeg savner VELDIG at Sametinget forstår dette! Dahttu-programmet er sikkert bra for de som produserer klær, kniver og andre ting som ikke er språkavhengig, men vi som lever av ordet, henter ikke noe ut av slike programmer. Tvert imot. Så, for å svare saklig: Det som skal til, er at vi oppdrar flere og flere samiske lesere, at hele samfunnet transformeres slik at det å lese samisk oppleves som like lett og avslappende som å lese norsk. Eventuelt:

- bedre støtte til oversetting fra samisk til andre språk. Det hadde jo også vært noe. Og ikke bare til en-to bøker i året, men til mange, mange bøker.
30. Money.
 31. Mer oppmerksomhet fra nasjonale medier rundt samisk kunst og litteratur, som vil føre til mer salg. Innkjøpsordning for samisk litteratur på samisk og andre språk. Et honorar for kunstnere som har verk på utstilling, på samme måte som en musiker/artist/skuespiller får honorar for en konsert/opptreden, fordi folk nesten ikke kjøper fysisk kunst lenger.
 32. Promotering/produsentbistand.
 33. Situasjonen min har vært bra de siste årene da jeg har hatt mange oppdrag og jeg er så lykkelig for å ha fått stipend fra den norske stat for lenge siden. Stipendordningen er veldig viktig og må styrkes da den er nyttig for free-lance kunstnere slik at de kan klare seg som kunstnere.
 34. få flere oppdrag
 35. - å samarbeide med institusjoner som har infrastruktur på plass. Det er utfordrende å både være produsent, kunstnerisk skaper og distribusjon/den som markedsfører.
- feks å samarbeide med institusjons teatre er en fordel. Vi som frie kunstnere kommer med de freshe og nyskapende ideene. Og institusjonen har fagfolk, ferdig turnerute osv.
- kunne det vært pålagt institusjons teatre i Norge at de må samarbeide med fri kunstnere en viss gang i løpet av et år. Og det må være et samarbeid hvor fri kunstnere er i beslutnings takende roller. Og at noen nye får mulighet. Og noen urfolks og minoriteter får sjansen. Feks regisør. Jeg tror kunstnere får mer inntekt. Og at teater i Norge vil utvikles.
- det burde også etableres en dubbing studio i Sápmi. Da vil mange kunstnere få inntekt gjennom prosjekter der.
- mer DKS for samiske kunstnere
- flere større prosjekter som er i regi av store aktører. Hvor kunstnere får jobbe. Nå jobber alle med masse små prosjekt
- produsent støtte for samiske kunstnere slik som dansearena nord er for nordnorske scenekunstnere
- at de mange kulturhus i Norge kjøper inn norsk produsert kunst
- at kommuner kjøper inn kunst
 36. Jeg må satse mer- og skrive flere søknader. Suks.
 37. Jeg er pensjonist og frilans sceneinstruktør, den kombinasjonen passer meg utmerket.
 38. Jag tror jag måste fortsätta med det jag gör. Fortsätta networka, söka projektstöd, göra auditions för olika kompanier. Men för att Kuba försörja mig på dansen och det samiska måste lägga allt fokus på samarbeten med andra artister och projektstöd.
 39. Bedre markedsføring av min kompetanse, utvidelse av nettverk.
 40. Financial support to be able to focus on my art, and to seek ways of producing my art/designs/clothes.
 41. Bedre støtteordninger. Bevaring og utvidelse av DKS.
 42. Continue working. Get noticed.
 43. Mer offentlige midler til samisk kunst og kultur.
 44. Langvarige, støttede planer av prosjektet. Prosjektet får mulighet til å vise seg på flere arena, flere steder og formidles godt. Kunstnerstipend er også viktig.
 45. Vet ikke. Har vært syk veldig lenge, omtrent et år, og har derfor ikke hatt noe særlig inntekt i fjor. Fikk ikke NAV penger og hadde heller ikke rett forsikring, slik at jeg ble uten inntekt, og måtte leve på kredittkort. Også stipendet reddet meg da.
 46. Hadde jeg visst det hadde jeg gjort det for lenge siden. Det trengs nok mer midler til markedsføring og drahjelp til daglig drift (management/booking) så man kan fokusere mere på det man kan. Pr i dag bruker jeg over 80% av tida på drift, planlegging og administrative oppgaver. Det blir alt for liten tid til å skape og fordype seg i produktet man faktisk skal selge.
 47. Hjelp til å booke jobber og hjelp til promotering av musikken. Har ikke selv kapasitet til dette.
 48. Produserer mer
 49. Kanske skulle behöva anställa någon för bokningar och marknadsföring. Få bidrag till att bygga studio/kontor tex.
 50. Flere tilbud og høyere honorar.
 51. Iherdig jobbing, men bedre støtteordninger
 52. Flere og lengre arbeidsstipend.

53. Promotering
Utstilling
Prosjekter internasjonalt
54. Markedsføring
55. Høyere vederlag og honorar på utstillinger. Lavere atelier-kostnader.
Mer innkjøp av kunst fra offentligheten. Når jeg arbeider med kunst for utstillingsaktivitet fokuserer jeg ikke på at det skal være salgbart for vanlige folk. Dem når jeg med utstillingen. Inntekt fra salg burde være til samlinger og fylke, kommune og museum burde ha en interesse av å kjøpe inn verk.
Utsmyningsoppdrag - KORO har ikke så ofte det, men et oppdrag gjør gjerne hele året mulig å overleve økonomisk for en kunstner.
DKS, om det var mer tilgjengelig for profesjonelle kunstnere hele prosessen med å vite hva man må ha med for å lage DKS-opplegg eller DKSS, så er det et bein å stå på å kunne tilby skoler noe.
Sånn det er nå er produksjonskostnadene og fraktkostnadene for høye i forhold til inntekten av å være aktiv billedkunstner. Jeg har utstillinger over hele landet, og ofte betaler utstillingsstedet ikke mer enn 2000 kr. Det er per i dag ikke nok til å dekke en mnd med atelierleie. Kommunene burde støtte profesjonelle kunstnere med subsidierte atelierer, og gjerne Fellesverksteder. Personlig bor jeg i Bodø, arbeider med monumental grafikk og det betyr at jeg må til Bergen eller Oslo for å trykke opp bildene ca en gang i året. Det får en produksjonskostnad for meg som kunstner på mellom 50-100 000 kr. Nå har jeg vært heldig og hatt arbeidsstipend i to år, og fått prosjektstøtte til planlagte produksjonsopphold i Bergen. Hadde det vært et verksted med tilgjengelig utstyr så jeg kunne gjort arbeidet selv i egen by ville kostnadene blitt en fjerdedel av det de er nå.
- Lokale utstillinger i kunstforeninger feks, det er større sannsynlighet for at folk som kjenner meg ønsker å kjøpe kunst fra utstillinger i hjembyen min. Det gjelder nok de fleste.
- Mer kunstkritikk i distriktene kunne satt utstillinger på dagsorden.
56. utstillingsstipend, reisestøtte, prosjektstipend, offentlige innkjøp
57. Arbeidsstipend
58. Om jeg hadde hatt en kunstner/borgerlønn som gjord at jeg kunne betale løpende utgifter og dermed ikke måtte gjøre så mange brødjober og kun konsentrere meg om kunsten ville det vært utrolig bra. Har en rekke gode prosjekter men får aldri råd til å komme i gang med dem. Hadde også hjulpet å fått hjelp til å bygge seg selv som merkevare og til å få kunsten ut i verden.
59. selge mere
60. Flere oppdrag, salg og stipend/priser.
61. Flere utstillingsarenaer som ikke nødvendigvis er profesjonelle gallerier eller kunstinstitusjoner. Økonomisk ro til å jobbe med kunst uten å måtte lete etter andre jobber og uten å måtte rettfærdiggjøre mitt kunstnerskap som et yrke ovenfor NAV.
62. Flere utstillinger.
63. Selger jo all kunsten min, men høyere priser
64. that i choose to focus on commercial objects in my art production
65. VET IKKE -
66. Vet ikke, har prøvd det meste gjennom 40 år.
67. honorar når jeg stiller ut, samt markedsføring av min kunst.
68. økonomisk understöd
69. At det betales statens takster, fullt ut dvs,utstillingsvederlag, 3-punkter, og ikke stjeles fra kunstnerens lønn ved å bruke andre, lave takster, slik det dessverre er gjort ved samisk kunstnersenter i mange år. Og andre steder.
70. Arbetsstipendier är det absolut viktigaste. Jag arbetar mest med dokumentärfilm och konstfilm, och när det görs söks projektbidrag. Det finns väldigt lite pengar i den sorts film jag gör så oftast är det de andra i projektet jag anlitar, som får mest betalt. Därför är arbetsstipendier många gånger avgörande. Systemet skulle kunna ändras. Jag tycker inte ett projekt eller film ska få pengar utan att i budget säkrat lön till konstnären eller regissören. Det här är något väldigt viktigt. Det är inte rätt att regissören för det mesta ska behöva stå tillbaka för tex fotograf som har högre arvoden. Utan regissören skulle det inte finnas någon film. Detta borde fack i både Norge och Sverige ta upp. Detta måste även implementeras hos bidragsgivaren. De borde inte få ge ut pengar utan dessa kraven. Alltså måste det finnas mer pengar till

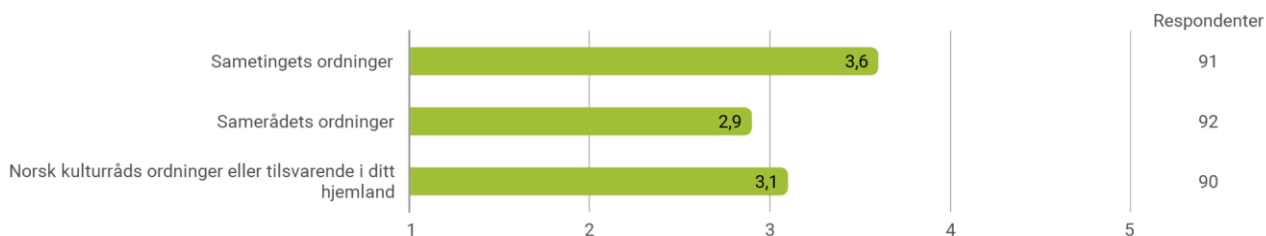
smalare konstnærliga projekt.

Jag reser en del så i tåker kommer även in genom föreläsningar. Det skulle behövas finnas mer pengar i att bjuda in konstnärer.

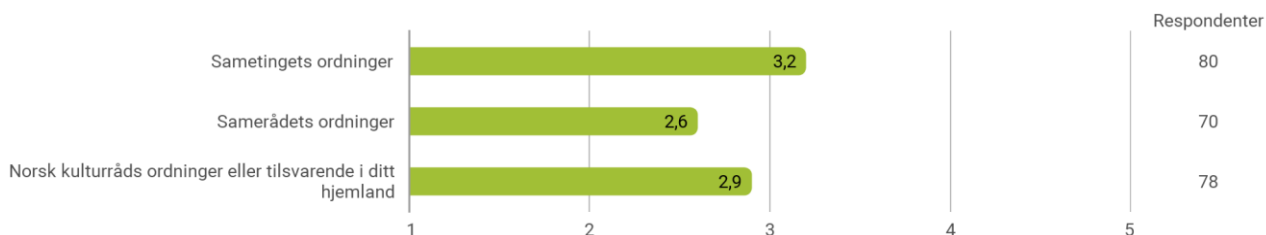
Gör även bildkonst och där kan jag också sälja, lite.

71. Tenke målgruppe og årsak til å lage kunst for denne gruppen. Og tenke på dette tidligere i prosessen.
72. Flere stipend til unge ferske kunstnere
73. Høyere visningshonorarer fra kringkaster, festivaler m.fl.
Mer produksjonsstøtte til film fra offentlige filmfond/sentre
Borgerlønn eller større og mer langvarige kunstner/arbeidsstipend
74. Flere stipend, og finansieringsordninger for utvikling og produksjon. Det er også et stort forbedringsmonn når det gjelder omsetningen av kunst.
75. Hyppigere søknadsfrister, eventuelt ingen frister for å søke støtte til prosjekter.

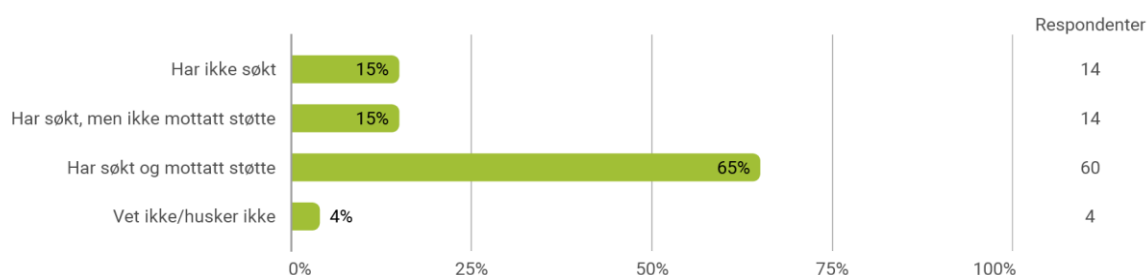
12) I hvilken grad kjenner du til de ulike økonomiske støtteordningene for samiske kunstnere?

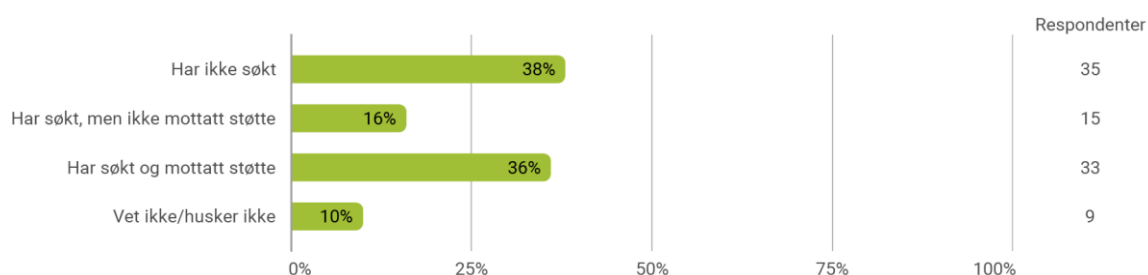
13) I hvor stor grad er de økonomiske støtteordningene for samiske kunstnere tilpasset dine behov?

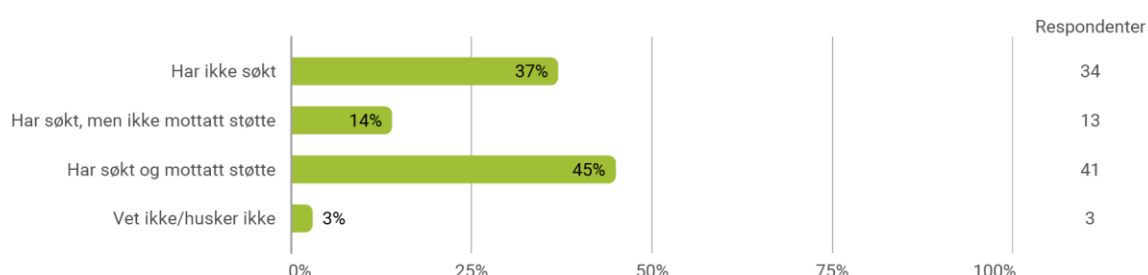
14) Har du søkt om økonomisk støtte, og fra hvem? - Sametingets ordninger

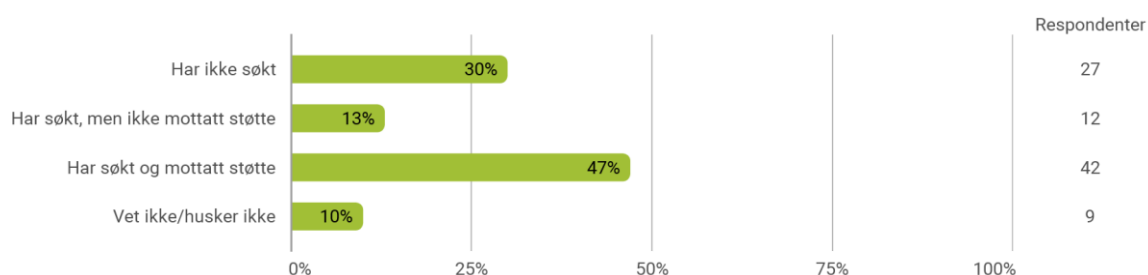
14) Har du søkt om økonomisk støtte, og fra hvem? - Samerådets ordninger

14) Har du søkt om økonomisk støtte, og fra hvem? - Norsk kulturråds ordninger eller tilsvarende i ditt hjemland

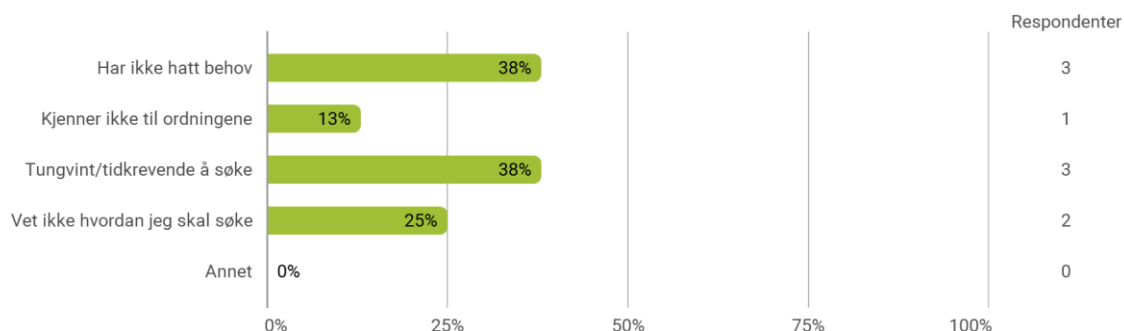

14) Har du søkt om økonomisk støtte, og fra hvem? - Andre

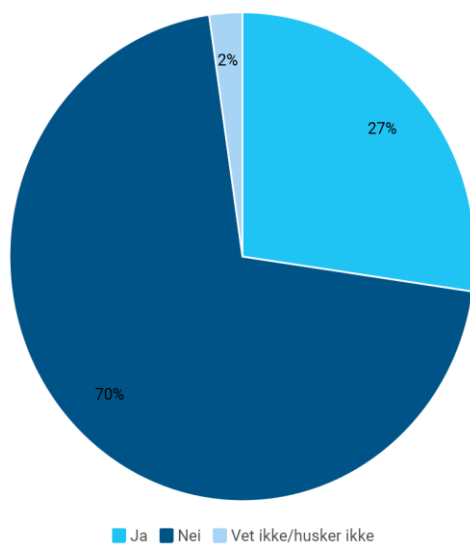

14a) Hvorfor har du ikke søkt om støtte?

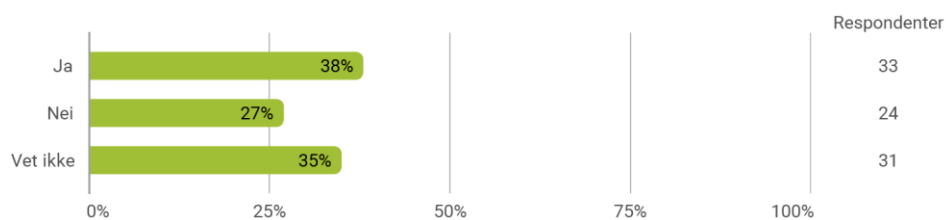
Flere kryss mulig - Spørsmålet er kun besvart av de som har svart «Har ikke søkt» i alle de fire spørsmålene under 14.

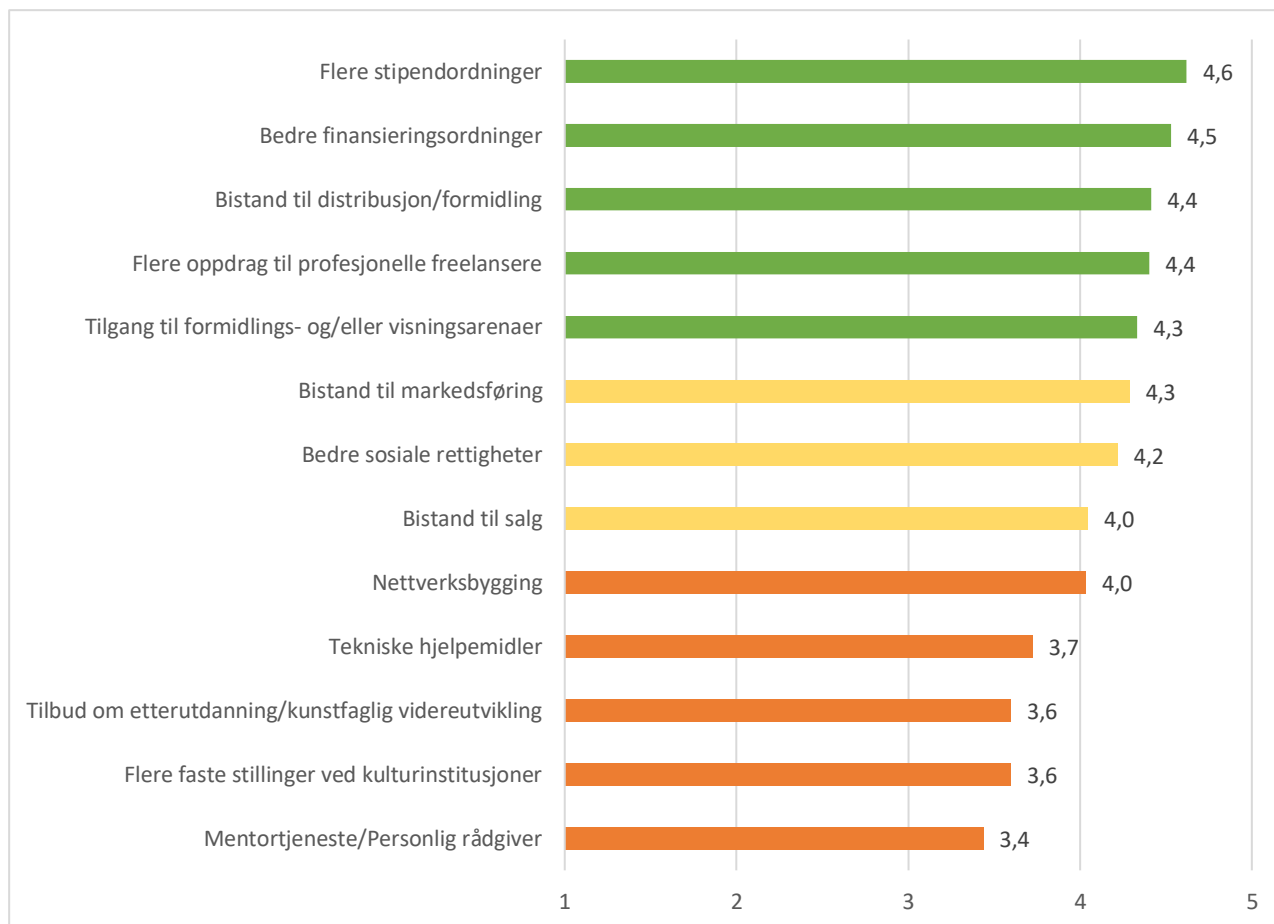
15) Har du deltatt i Dáhttu eller tilsvarende bedriftsutviklingsprogram?

16) Ser du behov for oppstart av flere bedriftsutviklingsprogrammer for samiske kunstnere?

17) Hvor viktig vil følgende faktorer være for at du skal kunne utvikle deg som profesjonell kunstner?

17a) Kommenter om det er andre faktorer som er viktige for deg.

1. A-kassa i Sverige fungerer ikke for frilansende kunstnere => mkt svagt skydd om jeg blir arbeidsløs. Systemet med föräldrapenning fungerer ikke heller bra vilket gör att jag har svårt att kunna vara med mitt barn och se till hans samiska utveckling.
2. Både samepolitiske institusjoner, høgskoler/universitet og samiske media skulle forbedret sine kunnskaper om samiske kunstnere. NrK Sápmi og store festivaler bestemmer nå samisk kunst, feks. melodiferdigheter på et dårlig grunnlag. Norske og internasjonale trender er altfor bestemmende når det gjelder samisk kunst. Det som er pop og topp i Norge (Ruotas, Suomas) skulle ikke hatt innvirkning for hva som er god samisk kunst.
3. Juridisk hjelp til oss hadde vært høvelig. Vi er blitt frarøvet så mange ganger gjennom kunsten slik at det hadde vært behov for dette

4. Språket. At jeg ikke behersker samisk, selv om jeg viser til langvarig produksjon som er kvalitetsikret via innkjøpsordning og nomineringer, så ser jeg at det er de samme kunstnerne som får de store stipendene, igjen og igjen, som igjen gjør at det i hovedsak blir det som får mulighet til å utvikle seg, fordi de slipper å bruke tiden på annet enn selv kunstuttrykket.
5. Økonomisk trygghet gir større mulighet til å ta kunstneriske sjanser. Utrygghet gjør tilsvarende at man ikke tør ta disse sjansene. Og kan medføre stress skapelsesfasen. Inntil man er økonomisk trygg, prioriterer man tryggere. I alle fall gjelder det meg.
6. Forsåelse for at kunst ikke lar seg måle.
 - personlig rådgiver/mentor hadde vært spennende å prøve
 - rådgiving innen regnskap
7. Det viktigste er stipender. Det er skrekkelig få stipend. Det er nedslående å se at penger som kunne vært brukt til stipend, brukes til slike programmer som Dáhttu. Virkelig. Programmer som handler om at vi skal bli bedre på alt annet enn å utvikle vår kunst, programmer som sikkert er bra for de som driver med kulturnæring. Vi som skriver på samisk, vil alltid være avhengig av stipend for å skape ny kunst. Det finnes ikke noe fancy program som kan endre det. Jeg drømmer om at også sametinget skal ta det innover seg. Seriøst: jeg har snakket med Sametinget om dette i to runder, og likevel kommer det nå igjen en undersøkelse som fokuserer på "bedriftsutviklingsprogrammer". Når skal Sametinget forstå at jo mer tid jeg som kunstner bruker på å utvikle bedrifta mi, jo mindre tid har jeg til å skape kunsten jeg skal leve av? Når skal Sametinget forstå at det er arbeidsstipender som gir arbeidsro for den enkelte kunstner? Det som ville vært viktig for meg, er flere arbeidsstipender, som varer lenger. Ett år gir ikke arbeidsro. To år gir noe arbeidsro. Tre år mulighet for kunstnerisk utvikling. Og så videre. Slik det er nå, må stipendene (også kulturrådet sine!) smøres tynt utover, du vet med sikkerhet at om du har hatt et par år med stipend, må du vente lenge på neste mulighet, sjøl om du søker årlig. I mellomtida må du enten leve på knapper og glansbilder, eller ta deg lønnsarbeid - og da stagnerer din kunstneriske utvikling. Samfunnet trenger oss. Og vi trenger arbeidsrom. Markedstenking er kontraproduktivt. Kunsten kan ikke markedstilpasses, og det å be en kunstner bruke kreftene på markedsføring istedetfor å skape ny kunst, er å kvele kunsten. Legg merke til at det er forskjell på hva man skaper. En sølvsmed er noe annet enn en forfatter. Det må Sametinget ta inn over seg en gang for alle.
8. Mer oppmerksomhet rundt samisk kunst og litteratur i nasjonale medier i Norden. At det offentlige gir flere oppdrag til samiske kunstnere. Innkjøpsordninger spesifikt for samisk litteratur på alle språk.
9. Anerkjennelse som viktig samfunnsfaktor, politisk virkemiddel, limet i samfunnet, opplysningsvirkemiddel, kultur og tradisjonsbærer, utvikler av immateriell kulturarv
10. Det å se om det kan finnes andre løsninger på pensjonsordninger er en viktig faktor.
11. Inpass på andre arenaer enn det samiske. For eksempel, bør de norske institusjonene har et tydelig formulert offentlig oppdrag, å formidle samisk kunst og kultur. Dette skal ikke være kun en segregert samisk oppgave.
12. Agent eller bookingfirma for musikere og artister.
13. Personlig managing og hyppig kontakt med en eller flere personer som har forståelse og kunnskap om bransjen man er i, og som kan og forstår business-siden og administrasjonssiden ved yrket. Det er påfallende hvor mye regnskap, økonomi og administrasjon man skal måtte kunne for å drive som kunstner - ironisk nok på bekostning av kunsten.
14. Markedsføring og distribusjon er mest viktig for meg
15. Kompetente kolleger.
16. Jeg har en funksjonsnedsettelse som gjør deltagelse på arrangement, utstillinger og møter utfordrende. Ofte legges all aktivitet opp slik at jeg må melde avbud. Dette må kanskje synliggjøres bedre, slik at alle kan delta i arrangementer.
17. flere møtepunkter i SDS som kan gi økt forståelse for ulike oppfatninger/grupperinger/tilknytninger på ulike måter...
som flere medlemsmøter, i tillegg til workshops, artist talks, atelierbesøk.(med reisetøtte og opphold/diett)
Årsmøtene oppfatter jeg som stressende, motsetningsfylte, konfronterende og ekskluderende, der noens syn på den historiske utviklingen sitter fast.
18. Økonomisk støtte
19. Å ha en økonomi i bunnen er viktig. Jeg skulle ønske at det var mulig å ha flere langvarige kunstnerstipender. Jeg har en rekke langvarige prosjekter blant annet om identitet som jeg gjerne skulle ha

jobbet med men ikke kan siden jeg ikke har råd til å jobbe kun med dette. Jeg skulle også gjerne ha hatt en arena hvor jeg kunne ha jobbet med andre kunstnere som jobber med andre kunstformer. Det tror jeg er både inspirerende og utviklende.

20. Oppdrag/forespørslers fra institusjoner, bedrifter og organsisasjoner på bakgrunn av kunstnerisk kompetanse.
21. NAV har ikke kunnskap om kunst, og de anerkjenner ikke kunstnere som selvstendig næringsdrivende på lik linje med andre med egne "bedrifter" og enkeltmannsforetak. Det bør finnes retningslinjer for dette slik at NAV vet hvordan de skal forholde seg til kunstnere.
22. For meg er det viktig med arbeidsstipend, må selge maleriene mine en etter en for å overleve - selger dem over hele Europa. Men greier ikke å samle opp bilder til en stor utstilling
23. UTVID VEDERLAGSORDNINGEN
24. Borgerlønn
25. Bedre opplæring i økonomi med ENK, billige å bra regnskapsførere som har kunnskap om kunstner økonomi.
26. Ofte jobber man alene
Mentor og kurs hadde vært bedre for ungdom
Treff og informasjon viktig for ungdom

18) Sametinget/Samisk kunstnerråd skal gi innspill til Kulturdepartementets kunstmelding.

Har du noen innspill til dette arbeidet eller øvrige kommentarer til undersøkelsen?

1. Det finns fler könsidentiteter än Man och Kvinna.
2. 1. Samerådets ordninger
Jeg har i årevis søkt om støtte fra disse ordningene, men har kun fått en gang. Der er andre kunstnere på norsk side som også klager på dette.
2. Egen samisk bokmesse
3. Egen forfatterutdanning forfattere som skriver på samisk med akademiske grader som bacheleorgrad og mastergrad.
3. Vi trenger mer arbeidsstipender.
4. Statlige stipend og andre tilskudd skal opprettholdes. Kunsten skal ha høyt nivå som ikke bare markedsføring og sponsorer skal avgjøre. Kunstnere skal fortsatt ha mulighet til å kritisere samfunnet, feks. Norsk samfunnspolitikk som er å forbruke og produsere stadig mer. Kunstnerne har tapt hvis store pengekrefter får styre kunsten slik de selv vil. Kunstnere skal ikke tvinges til å støtte samfunnspolitikk de selv synes er uriktig. Kunstnere skal være motvekt til den kalde, umenneskelige og likegyldige forbrukersamfunnet.
5. Dere skulle husket at kunstneren eier sin egen kompetanse og kunsten skal selv hatt mulighet til å være med i feks. politiske arenaer – i vært fall gjennom foreningens leder – feks. I slike arenaer hvor man kunne synliggjort kunstnere. Nå snakker jeg ikke om de som er kjente: for eksempel. Mari Boine, Elin Kåven, Maret Anne Sara, Elle Marje Eira, Nils Gaup : men oss andre som trenger hjelp
6. Samiske kunstnere er en marginal gruppe som mangler både muligheter og ordninger som gjør at kunsten kan utvikles. kunstnere tvinges til å bruke tid på inntektsbringende arbeid- på bekostning av kunstnerisk virksomhet.
Det bør være en grundig analyse av samiske kunstneres kår for å se helheten for å lage gode ordninger som gjør at flere kan leve av kunsten sin.
7. Samisk, må og bør romme mye. En sjøsamisk godt voksen som ikke behersker samisk, bør ikke bli mindre verdsett i det samiske forfattermiljøet på grunn av manglende språk. Det er kvaliteten på kunsten, og ens kulturbakgrunn som bør være i fokus, ikke kun språket. En del av den samiske arven og

kunst/kulturutviklingen blir mindre når man ikke verner om alle kunstnere, men bruker samisk språk som argument for hva som er samisk litteratur og hvilke kunstnere som skal satses på (nå får ikke nye samiske forfattere heller medlemskap i SGS). Mangfoldet i kunsten, får man ikke ved å skyve noen av de samiske kunstnerne til siden. Jeg har mottatt stipender, men igjen og igjen får jeg de mindre stipendene, ikke arbeidsstipend. Det gjør at produksjonen blir mindre og tar lenger tid, fordi jeg som andre må ha mat på bordet og har familie. På tross av dårlige økonomiske vilkår har jeg gitt ut flere bøker, for voksne og barn, blitt oversatt til mange språk, blitt nominert til en av tre beste barnebøker i Norge av kulturdepartementet, og jeg har holdt på i 10 år, uten et eneste arbeidsstipend som forfatter, men ser at stipendene gis på rundgang til de samme forfatterene igjen og igjen. Og jeg tror det har med språket å gjøre, fordi jeg skriver på norsk, og ikke samisk. Men jeg er en samisk forfatter. Det er rett og slett ikke greit.

8. Slutt å bruke så mye kulturpenger på å ansette folk. Sett opp ordninger kunstnerne kan søke på istedenfor. Vi trenger MYE penger. Markedsføring og arenaer å vise oss fram.
9. Skulle vært undersøkelser for samiske kunstnere i Finland, Sverige og Russland også
10. Har ikke hatt tid til å lese meg opp om meldingen, kan ikke gi innspill på generelt grunnlag. Svarene fra denne undersøkelsen kan jo kanskje brukes, i den sammenhengen?
11. De innspillene jeg håper SDR vil gi:
 - 1) Det er forskjell på samiske kunstnere som driver med visuell kunst, og som driver med ordkunst. For oss som driver med ordkunst, er det vanskeligere å nå fram ifht det norske støttesystemet. (For alle kan det være vanskeligere å søke støtte fra det norske systemet. Når man ikke behersker norsk 100%, men 95%, skinner det sånn igjennom i søknader, og komiteer vil sannsynligvis lettere underkjenne søknader som er preget av dårlig norsk. Spesielt hvis det er forfattere som søker.)
 - 2) Vi kan ikke ha "kulturnæringstenking" innenfor kunsten. Det er og blir kontraproduktivt. Kunst kan ikke skapes med et kommersielt marked for øyet. Kunstens oppgave går langt forbi det et kommersielt marked gjør, og er mye viktigere for samfunnet som helhet.
 - 3) Hvis vi nå en gang skal tenke mersalg av også ordkunst, MÅ det på plass rausere oversettingsordninger. Ordningen nå er svært smal. Det er nesten umulig å få oversatt samiskspråklig litteratur til andre språk - forlagene må gå inn med midler. Slik kan det ikke fortsette.
 - 4) Kulturdepartementet må ta like stort ansvar for samisk og samiskspråklig kunst, som for norsk og norskspråklig kunst. Det går ikke an å lene seg på at Sametinget har noen ordninger. Det er ikke riktig at Sametinget skal bære dette aleine. Man må hele tida ha den historiske bakgrunnen for dagens situasjon i mente, og handle ut fra det.
 - 5) Ved alle nasjonale begivenheter man bestille kunstneriske innslag til, bør man passe på å ha med minst en samisk kunstner - og gjerne ikke den samme som sist.
12. Samiske kunstnere er ofte mangesylsere. Det er ikke vanntette skott mellom kunstartene for en samisk kunstner. Alt henger sammen. Det er også viktig at man ikke gjøres til representanter for absolutt alt de samiske, eller at samisk kunst, litteratur og mangfold vises frem og tas opp bare i festtaler. Vi vil ikke være maskoter på 6. februar og ignorert de neste 364 dagene. Samisk kunst bør tas på alvor på våre egne premisser. Men vi trenger også å bli mer synlige, og i den samiske kulturen skal vi jammen ikke fremheve oss selv. Så det er en utfordring!
13. Uttaler meg som freelance scenekunstner. Som kunstnere i ulike sjangere skal man jobbe primært som det. Man kan gjerne ta kurser i entreprenørskap, og ha kunnskap om forretningsmodeller, men det er et eget stort fag. Man kunne snu på flisa og lag en utdanning innen entreprenørskap hvor entreprenørene har tilleggsutdanning i kunstfagene og kan utdanne seg til rådgivere/agenter for kunstnerene. Som freelancer scenekunstner skaper man allerede sin egen arbeidsplass og må ha mulighet til å fordype seg i faget, etterutdanning, fordyping, faglig innovasjon.
14. Se på pensjonsordninger. Finnes det andre måter å tenke opptjening av pensjonspoeng på?
15. Et tydeligere samisk oppdrag, formulert i de norske institusjonenes handlingsprogram.
16. Samisk kunst klarer seg bare hvis den er tilpasset norske scener (arenaer). Samisk musikk er liksom fortsatt slik at det er nordmenn som forteller hva som er bra og ikke. Nå for tiden er det mye musikk som kan tas opp på en god måte da det har kommet ny teknologi. Men samisk kunst måles etter nordmenns

premisser at det de synes er dyrt og god nok. Og, det kan kanskje ikke være annerledes, fordi de kjenner ikke samisk kultur slik vi kjenner den, slik at det er ikke kritikk, jeg bare sier det. Vi samer må selv finne ut hva som gir oss verdi.

17. Yrket er forholdsvis ensomt og det trengs å bygges et miljø, møteplasser og egne kunstneradministrasjoner/booking/mnagements som får støtte for å drive på vegne av kunstnerne, FOR kunstnerne.
18. Det burde opprettes flere Arbeidsstipend på 3 - 5 år. Det er viktig fordi man da kan få muligheten til å prioritere sitt eget arbeide i et lengre perspektiv. Som freelancer generelt, så blir det aldri til at man prioriterer dette pga stort arbeidspress fra eksterne oppdragsgivere.
19. Vi krever flere arbeidsstipend.
20. Bedre tilrettelegging for kunstnere med en funksjonsnedsettelse.
Nav hjelpedelsentral er en viktig aktør som kan være med å tilrettelegge, men de mangler erfaring med utøvelsen av de ulike arbeidsoppgaver man har, som skapende kunstner.
Samtidig har de en utrolig kunnskap om eksisterende hjelpemidler.
Her kan kunstorganisasjonene finne mye råd og veiledning for kunstnere med utfordringer.
21. Det er på tide med et samisk samtidskunstmuseum i Finnmark. Og Nordland.

Øk sum til Sametingets støtteordninger.

Nasjonalnuseet og museum i hovedstaden burde ha samisk samling også. Sånn at den samiske kunsten er synlig flere steder i landet vårt.

Fins en kunstutdanning, eller i alle fall en kunstscole/forskole i Finnmark? Jeg er helt sikker på at det burde være det og at andre forskoler i landet burde ha utvekslingsprogram med denne/disse. Kultur er identitet og det samiske fortjener plass til å utvikle seg. Fysisk rom.

Jeg kjenner samiske kunstnere som bor i utlandet fordi det ikke er rom og behov for dem i Finnmark. Det er ikke steder å undervise. Det er ikke atelier som er billige nok. Og å være kunstner betyr å reise rundt i langstrakt land og ha utstillinger. Særlig i Finnmark har flyselskap monopol på reise og frakt, og det er rett og slett for dyrt å bo i Finnmark og være kunstner på fulltid.

Finnmark trenger opplevelsesnæringene og kulturnæring. Ikke bare gruve og gass eller rein. Bibliotek, flere AiR-muligheter, atelierfelleskap, Fellesverksted, litteraturhus, musikkfestivaler, bedre kulturskoletilbud, museum, kunstscoler, teaterscener og styrke de økonomiske støtteordningene og ha utsmykningsoppdrag i de nordligste fylkene. Barn og unge må få en grunn til å bli i fylket eller komme tilbake etter utdanningen. Kunst og kultur er viktig i samfunnet. Særlig samtidskunsten men også tilbakeblikket. Samisk kunst har en verdi.

22. Det som fremmer meg i mitt kunstneriske virke og det som hemmer meg, og hva kunnskap er verdt..
Jeg ser at kunstneres virke, opparbeidelse og formidling av kunnskap er uvurderlig for å ta vare på og bearbeide vår felles historie både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan. Samtidig som mnage av oss er historieformidlere og peker framover på bakgrunn av dette, relaterer vi til det som var til det som er og som kan komme. En slags veivisere for det samfunnet vi lever i, som er i stadig endring. Kunstnere "ser" og kommenterer samfunnet, ofte før andre yrkesgrupper. Vi er veivisere
23. Som jeg har sagt tidligere. Jeg har tro på kunstner/borgerlønn. Jeg synes det er et system som burde utvikles mer. Kunst har en enorm betydning for et folk og en nasjons identitet. Når kunsten å kun drives av de som har råd til det enten ved at de får gode priser for sin kunst eller har en partner som tjener bra etc så får vi ikke det mangfoldet vi burde ha. Kunstnerlønn er en mulighet til å få flere til å kunne skape viktig kunst.
24. Til kunstnermeldingen er det viktig å fokusere på kunstneres betydning i samfunnet og påpeke hvordan dette er nå og hvordan kunstnere kan inkluderes med sin kompetanse framover. F.eks. at kunstnere inkluderes i prosesser og engasjeres som medlemmer og bidragsyttere i komitéer, styrer og som konsulenter.
Et annet moment er at kunstnere må få betalt for sitt arbeid på lik linje med andre. Dvs si gjennom honorarer for utstillinger og andre oppdrag, samt at kunstnere får betalte roller i institusjoners virksomhet.

25. Det bør finnes en behovsprøvd minsteinntektsgaranti for kunstnere som kan vise til utdanning og kunstnerisk aktivitet men som i perioder står mellom oppdrag og ikke kan forsørge seg selv ved kunstnerisk virke.
Trenger ikke være mye, men hvis man ikke har brød kan man heller ikke lage kunst og kunstnere må bruke all sin tid og energi på å jobbe eller lete etter jobber utenfor kunstfeltet.
26. Vi må stimulere og overbevise samiske kunstnere og kulturarbeider om å ta inn kuratoriske stillinger eller stillinger innenfor institusjoner.
27. VEDERLAGSORDNINGEN MÅ BLI BEDRE SLIK AT VEDERLAGSMIDLER KAN FØLGE DEN ENKELTE KUNSTNER I STØRRE GRAD. HER TRENGER EN EN FORNYELSE AV DENNE ORDNINGEN.
28. Jeg syns spørsmålene er for mye rettet mot marked. Kunsten og kunstneriske uttrykk fungerer på veldig mange arenaer og felt, svært sjeldent kun på ett område, kunsten kan ha stor sosial funksjon f.eks, det kommer ikke fram undersøkelsen. Kunsten har også en viktig kulturell faktor, ved at kunstuttrykk gir identitet, følelse av å høre til og har stor betydning for mange mennesker på det planet. Sametinget bør få mye større midler på området samisk kunst for å kunne imøtekomme en større del av søknadene på kunstfeltet.
29. kunstnere må få lønn for arbeidet sitt.
30. Et bedre system for å kunne sende kunst på tvers av landegrenser.

Flere arbeidsstipender som også er på lik linje med kulturrådets stipender, hvor mye man får.

31. Viktig å synliggjøre de profesjonelle aktørene innen ulike kunstarter. Trekke dem frem som forbilder eller læremestere.
32. Vil si at samiske forbund sitt krav om samisk språk er diskriminerende og uheldig.
33. De er viktig å få fram at samiske kunstnere har et ganske stort internasjonalt fortrinn som ikke er utnyttet, og som ikke kommer klart nok fram gjennom tilskuddstildelingene. Det er også viktig å støtte den yrkesmessige (faglige) utviklingen til samiske kunstnerne, og støtte profesjonaliseringen.

5 Hovedfunn

Følgende hovedfunn oppsummerer undersøkelsen:

- Undersøkelsen ble sendt til 225 respondenter og oppnådde en svarprosent på 38 %. I tillegg var det 7 % som svarte delvis. Dette vitner om stor interesse for temaet.
- Det er store forskjeller mellom organisasjonene når det gjelder inntekt fra kunsten. Totalt har 34 % kunsten som hovedinntektskilde, 60 % ønsker å ha det.
 - Blant medlemmene som har svart i Samisk Filmarbeiderforbund, Samiske komponister og Sámi Lávdi har over 50 % kunsten som hovedinntektskilde.
 - Blant medlemmene til Juoigiid Searvi (joik) har kun 7 % kunsten som hovedinntektskilde
- 65 % utfører mer enn en kunstform
- Respondentene i undersøkelsen ser størst markedspotensiale for egen kunst i:
 - Internasjonalt marked, 61%
 - Nasjonalt marked 59 %

- Sametingets støtteordninger er mest kjent, mest tilpasset og mest brukt sammenlignet med Samerådets og Kulturrådets ordninger
- Markedstilpasning av kunsten er omstridt
 - 38 % ønsker flere bedriftsutviklingsprogrammer
- Viktige utviklingsfaktorer:
 - Langvarige stipender
 - Bistand til markedsføring/distribusjon/formidling

De viktigste innspillene for å øke inntekten fra kunsten er:

- Langvarige stipend/arbeidsstipend for å utvikle kunsten
 - Økonomisk ro til å jobbe med kunst uten å måtte lete etter andre jobber
- Hjelp til markedsføring og hjelp til å finne arenaer som selger kunst
 - Internasjonal markedsføring sammen med andre kunstarter/kunstnere
 - Hjelp til å booke jobber og hjelp til promotering
- Flere kunstneriske oppdrag, spesielt fra det offentlige (DKS, utstillinger, øvrige arenaer, freelanceoppdrag, m.v.)
- Samarbeide med institusjoner som har infrastruktur på plass: produsent, kunstnerisk skaper og distribusjon/markedsfører

De viktigste innspillene til Kulturdepartementets kunstnermelding:

- Kommersialisering av kunst provoserer
- Publikumsgrunnlaget i det samiske området er såpass lite at prosjektstøtte er helt nødvendig
- Viktig å fokusere på kunstens betydning i samfunnet
 - viktig kulturell faktor
 - kunstuttrykk gir identitet, følelse av å høre til
 - stor betydning for mange mennesker
- Samisk kunst har et stort internasjonalt fortrinn som ikke er utnyttet
- Ved alle nasjonale begivenheter, er det viktig å tenke på at samisk kunst er representert
- Det er behov for å bygge miljø, møteplasser og egne kunstneradministrasjoner/booking/managements som får støtte for å drive på vegne av kunstnerne
- Kulturdepartementet må ta like stort ansvar for samisk og samiskspråklig kunst, som for norsk og norskspråklig kunst. Det er ikke riktig at Sametinget skal bære dette alene. Man må hele tida ha den historiske bakgrunnen for dagens situasjon i mente.

6 Vedlegg

Resultatene er splittet på hver av de seks organisasjonene, og dokumentert i seks vedlegg. Hvis respondenten har krysset for medlemskap i flere organisasjoner, vil svarene komme med på rapporten til alle organisasjonene som kunstneren er medlem i.

- Vedlegg 1: Resultater splittet for Juoigiid Searvi (JS)
- Vedlegg 2: Resultater splittet for Samisk Kunstnerforbund (SDS)
- Vedlegg 3: Resultater splittet for Samisk Filmarbeiderforbund (SFS)
- Vedlegg 4: Resultater splittet for Samisk Forfatterforening (SGS)
- Vedlegg 5: Resultater splittet for Samiske Komponister (SK)
- Vedlegg 6: Resultater splittet for Sámi Lávdi (SL)